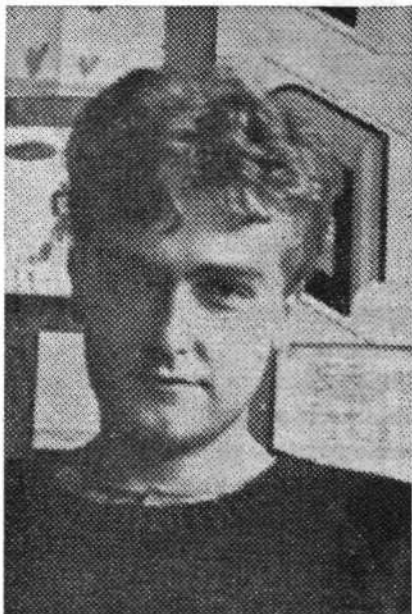

10. Starke — Makedonke;
 črne, pod pazduho pladnji
 rumenih limon.
 Starke — Makedonke;
 tišine mrgolijo in so
 monotonija neslišnih
 korakov.

Zgodbe o japonskih češnjah nad prepadom

Marko
Crnkovič

Luki, pravemu prijatelju,
 ker je vse tako lepo.

DANES

Prijatelj mi je podaril knjigo. Bila je tanka, v črno usnje vezana knjižica z zlato obrezo, in ni imela ne naslova ne avtorjevega imena. Ves radoveden sem jo vzel v roke, da bi čimprej dognal, za kaj gre, ko sem na svoje veliko začudenje spoznal, da je knjižica pravzaprav le maketa. Prijatelj, ki se je pritajeno nasmihal moji zbežanosti, mi je z odločnim glasom, kakor da ne dopušča oporekanja, dejal: — To je čisto posebna knjiga. Odpreti je sicer ne moreš, lahko pa si prepričan, da je v njej vse, kar je bilo. Za tvoj naslednji rojstni dan ti podarim še eno knjigo, ki bo prav tako maketa. V njej bo vse, kar kdaj bo. Tudi te ne boš mogel odpreti. In zdaj poslušaj, kaj si želim: rad bi, da napišeš knjigo ti sam in mi jo podariš za moj rojstni dan.

— Dragi prijatelj, ali je kaj takega sploh mogoče? sem ga vprašal, nič kaj prepričan o svoji zmožnosti, da bi mi uspel takšen podvig.
 — Brez skrbi, je odgovoril. Danes je vse mogoče. Še ne veš, da je devetnajstega stoletja zdavnaj konec?

ČAJNIK

Moj prijatelj se je bil zaljubil v zalo in prijazno deklico. Po tem dogodku se je začel z menoj družiti precej manj, seveda pa me to ni niti najmanj prizadelo, saj sem mu takó iskreno ljubezen iz srca privoščil. Za medsebojno obiskovanje in zaupne pogovore sva imela še zmeraj dovolj časa. Morda se je najino prijateljstvo v tem obdobju celo še utrdilo in pridobilo še bolj plemenit odtenek. Ne vem; res pa je, da je bil neizmerno srečen.

Nekega dne pa je na vrata mojega stanovanja potrkala njegova deklica. Po uvodnih vljudnostih, ki so bile dovolj neprisiljene (poznal sem jo šele kratek čas), mi je s tresočim se glasom povedala, da je zelo v skrbeh, namreč, da je njen ljubi, moj dragi prijatelj, zadnje čase zelo čuden. Njegove nenavadnosti v obnašanju do nje ni znala natančneje opisati, vendarle pa sem ji moral verjeti: njene tožbe so bile videti iskrene. Očitno ji je bilo zelo hudo. Nazadnje me je še vprašala, ali bi ga morda razveselila, če bi mu kupila kakšno darilo. Po krajšem razmišljanju sem ji predlagal: — Kupi mu kak lep čajnik.

Zamisel se ji je zdela pametna; poslovala se je, rekoč, da kupi čajnik še danes, in to pri najimenojnejšem prodajalcu porcelana. Ko sem prijatelja čez nekaj dni spet srečal, mi je začel navdušeno razlagati, kako lep čajnik da mu je kupila njegova ljuba. Da sem ji to predlagal jaz, mu je očitno zamolčala. Zato tudi jaz, nemalo ponosen in vesel, da je moja zamisel s čajnikom dosegla tak uspeh, nisem izdal ničesar. Mislim, da sem ravnal prav in da to ni moglo na najino prijateljstvo vreči prav nobene sence. In ko sta me nekega dne povabila na čaj, mi je deklica, ko je prijatelj za hip stopil v kuhinjo po sladkornico, s pomenljivim in zadovoljnim nasmehom pokimala. Razumel sem: prijatelj ni bil čajnika le vesel, ampak tudi do nje ni več čuden.

Nekega večera — pripetljaj s čajnikom je bil že davno pozabljen — je k meni spet prišla njegova deklica. Takoj sem opazil, da ima objokane oči. Zaskrbljen sem jo povabil, naj vstopi, in jo, še preden je prav sedla na kanapé, jel spraševati, kaj neki je narobe. Planila je v pretresljiv jok in le komajda spravila iz sebe, da je po nerodnosti razbila čajnik. Njen ljubi, da tega še ne ve, ker je za nekaj dni odpotoval; toda kaj bo, ko se vrne? Bo mar spet postal tako čuden?

— Kupi vendar nov čajnik, sem dejal, začuden, ker se sama ni domislila te najpreprostejše rešitve. — Nikoli več ne bo enako, je obupano odvrnila in začela jokati še silneje. — Za božjo voljo, sem vzkliknil, že kar malce nejevoljen. Menda ja nista nameravala

célo življenje piti iz istega čajnika? In ti bi bila raje kar brez njega! Saj si videla, kako čuden je bil ljubi. Ne, nov čajnik moraš kupiti. In sploh, kako bi me sicer lahko še kdaj povabila na čaj?

NORA, NESREČNA ŽENICA

Na popotovanju po deželi sva s prijateljem prispela do majhne vasice. Bila sva žejna in lačna in sva stopila v krčmo, da se okrepčava. Naročila sva kruh in klobase ter polič vina. Ko sva tako jedla in pila, sva v kotu izbe, za najbolj odmaknjeno mizo, opazila staro, borno oblečeno ženico, ki je pridušeno stokala in obupano vila roké. Poklicala sva krčmarja in ga potihoma vprašala, kaj neki je ženico onesrečilo. — Nikar je ne jemljita resno, je odmahnil. Nora je. Že dolga leta vsem, ki jo hočejo poslušati, razlaga, kako je volk neke noči njenemu teličku odgriznil rep. In sploh si rada izmišlja neverjetne zgodbe.

Starka je opazila, da si jo zvedavo ogledujeva, in je prisedla k najini mizi. Globoke gube na obrazu so njeno nesrečo še poudarjale. — Telička imam, ki mu je neke noči volk odgriznil rep. Zdaj se ne more otepati mrčesa in čisto podivjan skače naokoli. Kaj naj storim? je vprašala in si začela ruti lase.

S prijateljem pri najboljši volji nisva vedela, kaj naj ji svetujeva. Nenadoma pa me je prešinilo: — Morda bi bila rešitev, če bi se oba s teličkom odselila v druge kraje, nekam, kjer ni mrčesa. Ženica je začudeno pogledala, čez čas pa se ji je lice razsvetlilo. — To bom storila, je vzkliknila vsa radostna. Še isti hip je vstala in brez zahvale ter pozdrava odšla iz krčme.

Čez približno teden dni sva se s prijateljem vračala. V isti vasici sva šla spet v tisto krčmo. Krčmar nama je povedal, da starke od tistega dne resnično ni več na spregled. Pravijo tudi, da so jo videli na deželni cesti, s culo na rami, že precej daleč od vasi. S prijateljem sva bila zelo presenečena; kljub vznemirjenju vaščanov zaradi ženičinega skrivnostnega odhoda, pa tudi zadovoljna. Prepričana, da ženica ni več nora in nesrečna.

PREPADI

— Poglej v ta prepad, mi je dejal prijatelj, ko sva priplezala na vrh visoke gore. Kaj bi se zgodilo, če bi se vrgla vanj? — Ne vprašuj, sem odvrnil, in čudne misli so me obletavale. — Nič tako groznega, kot si predstavljaš, mi je oporekal moj prijatelj. Ti in jaz sva človeka, ki živita v prisposodobah. Takim se nikoli ne zgodi nič hudega. Če bi se vrgla v prepad, bi prav mehko pristala na

tleh. — Prosim te lepo, sem ga nejeverno zavrnil. Kakšne prisposode? Ljudje vendar umirajo, mar ne? — Razumljivo. Toda le zato, ker prisposode ne živijo prav nič dlje od tistega, ki živi v njih. Obvarujejo ga lahko le pred nepredvideno smrtjo ali kakšno drugo nesrečo, pa tudi — in tu je potrebna velika previdnost — pred srečo. Prisposode so namreč dvorezne. — Če bi se torej vrgla v prepad, se nama, zahvaljujoč se prisposodam, ne bi zgodilo nič? sem vprašal, še vedno ne do kraja prepričan. — Nič, je samozavestno potrdil moj prijatelj. Toda prepadi niso zato, da bi se metali vanje, veš.

SPREHOD

Nekega dne sva se s prijateljem odpravila na sprehod v gozd. Bil je izredno vroč in sončen poletni dan, vendar so bile krošnje tako goste, da sva hodila med drevesi v vlažno sveži poltemi, ne da bi bila sploh pomislila na toploto in svetlobo. O čem sva govorila, se ne spominjam več prav dobro, morala pa sva biti dodobra zaplajena v pogovor, saj nenadoma nisva več vedela, kje sva in iz katere smeri sva bila prišla. S tesnobo v srcu sva se spogledala: kam pa zdaj?

Ko sva se tako v moreči, grobni tišini brezglavo ozirala okoli sebe, sva zaslišala šum: šelestenje listov in pokanje suhljadi. In glej, pred nama je izza visoke praproti zrasla čudna prikazen, starec z dolgo brado in z razmršenimi lasmi, z grčavo palico v roki. Vsa iz sebe sva zrla vanj odprtih ust, ne da bi bila mogla ziniti besedo. Končno sem zajeceljal: — Kdo ... ali ste p-p-puščavnik? — Jaz sem vidva, je z zamolklim glasom reklo bitje. Kaj iščeta tukaj? — Nič, samo izgubila sva se, mu je odgovoril moj prijatelj.

— Takoj odidita od tod, je ukazal starec. Dve poti imata na voljo. Prva, če gresta naravnost nazaj, je neskončno kratka, toda polna trpljenja, in se popotniku zdi, da je ni nikoli konec. Druga, ki vodi naprej, pa je neskončno dolga, toda polna rajskih užitkov, in se zdi, da po njej sploh ne hodimo. Zdaj pa na pot! je še pribil, in kot bi trenil, izginil.

— Čuden patron, se je zasmeljal moj prijatelj. Res težka izbira! Spet dobro razpoložena sva odločno stopila naprej po drugi poti. Kmalu sva bila na robu gozda; pred nama se je odprla jasa s hišico, kjer smo stanovali. Najini ljubi sta naju na verandi že nestrpno pričakovali.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI I

— Včasih bi dal ne vem kaj, samo da bi vedel, kakšna bo prihodnost, kaj se bo zgodilo v prihodnosti, sem nekega dne rekel prijatelju. In sploh je toliko vprašanj, ki me mučijo. Kako lepo bi bilo, če bi vedel za odgovor nanje!

— Se ti ne zdi, da je bilo dovolj vseh teh vprašanj? je z glasom, za spoznanje nestrpnim, dejal prijatelj. Danes so drugačni časi: časi odgovorov. To bi že lahko vedel. Sicer pa poslušaj!

Dandanes, ko so poglobljene in opravljene že vse podrobne raziskave, je več kot očitno, da so bila vsa vprašanja, ki smo jih zastavljali v preteklosti, nepotrebna in v skrajnih primerih tudi zmotna. Bilo je zelo narobe, da smo jih postavljali. S tem početjem smo izgubili veliko časa, skoraj celo stoletje. Najpomembnejša stvar pa je dejstvo, da je ubogo človeštvo slednjič le prišlo do spoznanja, da nima smisla razmišljati v tisti smeri, ki je doslej veljala za edino, in je zato našlo čisto drugo smer, ki niti ni prvi nasprotna. To pomeni, da se naše misli ne vijugajo več od vprašanja k odgovoru ali od odgovora k vprašanju, temveč od enega odgovora k drugemu. Odgovorov torej ne iščemo več tako, da izhajamo iz vprašanj. Še več: sploh jih ne iščemo, ampak jih kratkomalo najdemo. Odgovori se nam prepuščajo sami od sebe in se nam dajejo na razpolago z edinim namenom, da bi obogatili našo zbirko odgovorov, še bolj povečali našo ljubezen, ki jih najbolj potrebuje, in pomirili našo nestrpnost, kar zadeva prihodnost. Seveda je za to potrebna določena mera potrpežljivosti. Sicer pa si lahko prepričan, da te bodo edinole odgovori, ki jih boš nekega dne gotovo dočakal, nekam pripeljali — vprašanja nikamor.

Od prijatelja sem odšel ves zamišljen; ves čas na poti domov sem se zaskrbлено spraševal, ali bi lahko bil tako potrpežljiv. Nazadnje pa sem sklenil, da se ravnam po njegovi razlagi: počakal bom in videl.

IME PSA

Nekega dne mi je prišlo na misel, da si kupim psa. Po posvetovanju s poznavalci sem se odločil za koker španjela. Mladič je bil ljubka živalca, ki bi se naj ponašala — to mi je zagotovil prodajalec — z najimnitnejšim rodovnikom. Domov sem ga odnesel v mehko postlani košarici in že med potjo razmišljal, kakšno ime bi mu dal; njegovo poreklo je velevalo ime na črko p. Kmalu sem sprevidel, da imena ne bo lahko najti. Tuhtal sem in

tuhtal, si klical v spomin vsa imena psov na p, ki sem jih kdaj slišal, pa nič — nobeno se mi ni zdelo primerno. Nazadnje sem se odločil, da povprašam za nasvet prijatelja.

Ko sem mu razložil svojo zadrego, mi je brez razmišljanja dejal: — Na p? Ravno prav. Dandanes je za psa edino možno ime Pes. Da, Pes, je ponovil, ko je videl, da sem presenečen. — No, dobro, sem rekel. Si slišal, Pes? Pes boš! In Pes se je skobacal iz svoje košarice, pricapljal k meni, pomežiknil in mi obliznil roko. Videti je bilo, da se strinja.

SMRT PRIJATELJEVE BABICE

Mojemu prijatelju je umrla babica. Imel jo je zelo rad, ona pa je njega naravnost oboževala. Mislil sem si, da mu mora biti zelo hudo, in se mi je zdelo prav, da grem k njemu in ga, če morem, vsaj malo potolažim.

Prišel sem torej na njegov dom; tam je že bilo zbrano veliko žalujočih sorodnikov, ki jih večinoma nisem poznal. Po zamudnem rokovanju in izrekanju sožalja sva se s prijateljem umaknila gor v njegovo čumnato. Tam je sédel v naslonjač ter si nabasal pipo in jo prižgal. Začeti pogovor je bilo zelo mučno: kar molčal sem, ne da bi bil vedel, kje naj začnem. Tudi prijatelj sam očitno ni bil preveč zgovoren, saj ni počel nič drugega, kot da je predse pihal oblake modrikastega dima.

Gotovo sva tako molče sedela že pol ure, ko mi je spet prišla na misel smrt prijateljeve babice in z njo vprašanje, ki bi ga bilo logično zastaviti že kar takoj: — Kdaj pa bo pogreb? — Ne bo pogreba, je suho odvrnil prijatelj. — Kako ne bo? sem zinil. — Pač ne bo, je odsekano dejal. Toda že v naslednjem hipu so se mu po licih ulile solze, zaihtel je, planil pokonci in zdvijal iz čumnate. Osuplo sem zrl v vrata, ki jih je bil za seboj zaloputnil, ne da bi mi bilo prijateljevo obnašanje količkaj razumljivo.

O tem dogodku nisva s prijateljem nikoli več spregovorila. Svoje babice in njenega pogreba ni omenjal, jaz pa tudi nisem hotel drezati vanj. Toda neizpodbitno dejstvo je, da pogreba njegove babice v resnici ni bilo. Nekaj dni po njeni smrti sem namreč šel na pokopališče in zaman iskal svežo gomilo. In grobar mi je potrdil, da ni za žensko s tem imenom nikoli slišal in da njenega groba ni ne izkopal ne zasul. Kakorkoli že, čez nekaj časa je bilo že vse pozabljeno.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI II

— Pri moji veri, sem navdušeno vzkliknil, ko sva s prijateljem odhajala s koncerta, ali ni bila ta glasba fantastična? Že v naslednjem hipu pa sem se ugriznil v ustnico in zardel: prekršil sem namreč najin dogovor, da si ne bova več zastavljala vprašanj. Prijatelju ni ušla moja osramočenost; ljubeznivo odpuščajoče me je potrepal po ramenu in dejal: — Nikar si ne ženi tega k srcu. Kljub obči nesmiselnosti vprašanj še vedno obstajajo tudi takšna, ki jih smemo seveda kar takoj zastavljati, ne da bi to čemurkoli škodilo. — Torej vendar, sem olajšano vzdihnil. — Takih primerov sicer ni veliko, toda vseeno je dobro vedeti zanje. In na mojo prošnjo jih je prijatelj naštel in utemeljil njih rabo:

— Če ljubimo; kdor ljubi, ne glede na to, da je res neomajno prepričan, da ga ali jo njegov ljubi ali njegova ljuba prav tako ljubi, zelo pogosto drugega sprašuje, ali ga še zmeraj in zares ljubi. Ta vprašanja niso niti najmanj nesmiselna. Nasprotno: zelo lepo nam je, ko jih zastavljamo ali nanje odgovarjamo. To vedo vsi zelo dobro.

Vprašanja, ki jih moramo v vsakem primeru obvezno dopustiti, so vprašanja otrok. Otrok je veliko preveč radoveden, da bi počakal na vprašanje, ne da bi najprej postavil vprašanje. Na vprašanja, ki jih zastavljajo otroci, moramo odgovoriti nemudoma ter s čim večjo mero ljubezni in pozornosti. Sicer pa, kdo bi si sploh znal predstavljati mulce, ki ne bi zastavljali vprašanj?

Vprašanja smemo postavljati poleti, kadar je zelo vroče. Zakaj vprašanja so hladna, zelo hladna, in lahko zato koristijo kot pripravno sredstvo za hlajenje.

Zadnji primer, v katerem se lahko po pomoč zatečemo k vprašanjem, je njihova stilistična raba. Nobenega razloga ni, ki bi nam veleval, da je treba retorična vprašanja izključiti iz Poezije in govorniške umetnosti.

Prijateljevo učeno razlaganje sem poslušal z velikim zanimanjem. Ko je končal, sem mu, kakor da bi vse razumel, rekel: — Zdaj vem. Namreč, da je z vprašanji in odgovori treba biti zelo previden. Zdaj se ne bojim več, da bi zastavil kakšno odvečno vprašanje. In nobeno me ne muči več. Počakal bom odgovore, dovolj sem potrpežljiv.

— To si lepo povedal, je na to dejal prijatelj. Toda... ali ti je bila ta glasba res tako zelo všeč?

PLES, NOV VALČEK

Najino prijateljstvo, sicer tako trdno in popolno, ima le eno napako: ne moreva in nikdar ne bova mogla skupaj plesati. Ta pomanjkljivost me v določenih trenutkih pripravi celo do tega, da si brezupno zaželim postati ženska. Ko bi vedel, dragi prijatelj... In če bi mi kaka skrivna in neznana sila naklonila srečo, da postanem ženska, bi, na žalost, vse ostalo, kakor je. Dobro veš, da sva ti in jaz, drug z drugim tako neločljivo povezana, le ena duša. Duša, razdeljena v dve telesi. Če bi torej jaz postal ženska, bi postal to tudi ti, in bi ne mogla plesati nič več kot prej.

Ples, najpopolnejše in najbolj skladno gibanje, ki ga dve telesi moreta doseči, bi moral biti odsev najine blesteče duše.

Sva torej obsojena na strašno kazen, da nikdar ne bova mogla izraziti te sreče? Kajti nič ni popolno, če nima opore v gibanju, ki je dejansko in se v prostoru spreletava kot kak metulj, ki, brez duše, ne trpi nič manj zaradi svoje, njemu lastne nezadostnosti. Kje je torej vzajemnost dokazov? Sicer pa, ali vzajemnost sploh obstaja? In dokazi? Na ta vprašanja ne vem odgovora, vendar se nagibam k misli, da te stvari ne obstajajo. Tako mnenje je vsekakor zelo razumno; poskusil se ga bom držati.

Prav! A kaj storiti? Plesati z žensko? To misel sem odrival dolga leta, toda v tem trenutku ne vidim nobene druge rešitve. Preseneča me pa dejstvo, da se mi zdaj zdi ples z žensko nadvse izvrstno doživetje, in niti pomisliti več nočem, da bi se mu odrekal. Moram ti povedati s tem v zvezi, kaj mi je moja ljuba včeraj povedala. Vsej igrivi in pomladni v svoji mladi lepoti se ji je zahotelo plesati valček. Z obžalovanjem sem priznal, da sem valček pozabil, in ji predlagal kak drug ples, kar pa je trmasto zavrnila. Hotela je kratkomalo plesati valček in nič drugega. Rekla pa je tole:

— Motiš se. Saj nisi pozabil valčka. Nobene stvari nikoli ne pozabimo, ker nam tega tudi ni treba. Stvari izginjajo kar same od sebe. In tudi ne naučimo se nikdar ničesar, ker ni ničesar, kar bi se imeli naučiti. Stvari se tudi pojavljajo same od sebe. In jaz bi rada plesala nov valček. Pridi, ljubi, zaplešiva...

NA SODIŠČU

S prijateljem so naju poklicali na sodno obravnavo, da bi pričala v zvezi z umorom neke trafikantke. Šlo je za to, da poveva, kdaj sva ubogo žrtev — pri njej sva vsak dan kupovala časopise in tobak — nazadnje videla; časa zločina nikakor niso mogli natančno določiti. Na tožilčevo vprašanje, kdaj jo je tistega dne

videl, je prijatelj odgovoril, da je to moralo biti zgodaj popoldne, najverjetneje med tretjo in pol četrto uro. Kupil da je zavojček tobaka za pipo in odhitel v bližnjo kavarno, kjer sem ga že čakal jaz. Ne da bi ga bil kdo kaj vprašal, je še dodal, da je imela trafikantka v očeh prečuden lesk, kakor da se boji smrti. To je bilo vse.

Za izjavo, ki jo je bil dal, sem zvedel šele kasneje, ko sem svojo dolžnost kot priča opravil tudi sam; pred sodni zbor sva bila poklicana vsak zase, drug za drugim. In bil sem nemalo presenečen. Na isto vprašanje sem odgovoril, da sem trafikantko videl okrog petih, ko sem iz tiste kavarne odšel proti domu in pri njej spotoma kupil večerni časopis. To se je ujemalo. Toda ko me je tožilec vprašal, ali lahko dodam še kak navidez nepomemben podatek, sem dejal, da se mi je trafikantka zdela precej dobre volje, kakor da jo življenje na moč radosti.

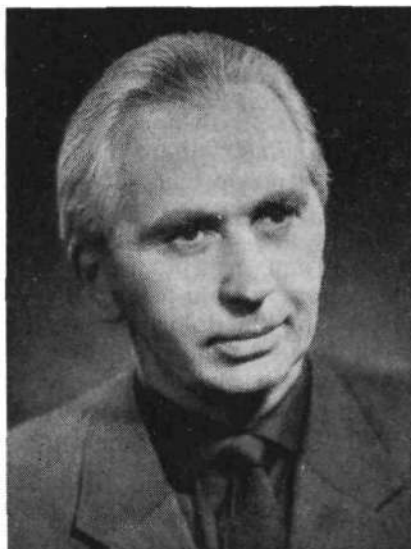
Kako je mogoče, da sva dala tako različni izjavi? Prijatelj je brezbrizno zmignil z rameni in odgovoril, kakor da je vse skupaj čisto samoumevno: — To ni nič čudnega. Strah pred smrtjo in življenjska radost sta eno in isto. Toda včasih opažamo le eno čustvo, drugič pa drugo. Pač odvisno od razpoloženja.

SREČA IN NESREČA

Nekoč — bilo je pozimi — sem zbolel za hudo gripo. Visoka vročina, globok kašelj in bolečine v vseh sklepih so me, razumljivo, priklenili na posteljo. Zato je, kadar ni utegnil nihče drug, prihajal k meni prijatelj in mi kuhal čaje, polagal na čelo mrzle obkladke in mi meril temperaturo. Tako ni bilo nič čudnega, da se je te zoprne gripe nalezal in prav takrat, ko sem ozdravel, zbolel še sam. In tako kot me je med boleznijo negoval ter kratkočasil on, sem tudi jaz njega.

Ko je že dovolj okreval, sva šla na kratek, toda zanj še posebno potreben krepčilen sprehod. V zaupljivem utripu zasneženega drevoreda sem mu dejal, napol za šalo, napol zares, da navsezadnje sploh ni slabo, da sva bila bolna. Medsebojna nega in skrb drug za drugega da sta najino prijateljstvo gotovo še oplemenitili. — Neumnost! je vzkliknil. Nesreča pa res ni potrebna za to, da se ljudje zblížajo in postanejo bolj plemeniti. — Po mojem pa je tako, sem ugovarjal. O tem dejstvu priča vendar toliko primerov. — Daj no, to je le prevara, me je vneto zavrnil. Nesreča in trpljenje dasta človeku videz modreca, ki se nikoli ne moti. V resnici pa je prav nasprotno: človekova duša se v trpljenju in nesreči popolnoma sprevrže in postane v svoji notranjosti naravnost ostudna. Tako sploh nima več posluha za nič, kar ni nesrečne

in ostudno. Nikoli ne verjemi ničesar nesrečnim ljudem. Ti zmeraj lažejo. Nehote, pa vendar. Zato si ne želi nesreče! V nesreči ne boš nikogar vzljubil. Ustavil se je, se mi zazrl v oči in globoko vzdihnil. — Utrujen sem, je dejal, pojdiva nazaj. Prijel sem ga pod roko in tako sva zamišljena in molčeča počasi odšla proti domu.

Janez
Švajncer

Fatamorgana

Vzdignjen nad zemljo je delček prahu, zrnce, nevidno človeškimi očem. Z enim samim pogledom zajame množstvo nacefranih, nazobčanih, hlačevinastih, skalnatih, ostrih, mehkih, valovitih puhov. Morebiti niso to, moral bi vprašati meteorologa, pa kje je, ni mu dosegljiv. To v njegovi notranjosti je že podobno strahu, nobene opore ne čuti v nogah, podoben je plavajoči zagozdi, morda neče-

mu drugemu. Podobe ob strani v domnevni bližini se spiralasto spreminjajo, komajda se ujame v labirintu in šele spoznava, čeprav je trdno prepričan, da se ne bo dokopal do bistva. Kaj mu že v tem položaju pomeni bistvo? Poslanemu nad to videnje mu je na trenutke že skorajda pošastno: zapre oči, da bi ubežal pred stvarnostjo.

Velika iztegnjena dlan je razbrazdana, v hipu se zapre in pripravi padeč. Samo navzdol mu je mogoče utoniti v tej meglenosti, ki je tako spreminjajoča se, da je ne more primerjati s tisto znano, zemeljsko, ki mu je ovlažila obraz, kožo in se vsesala v obleko. Tukajšnja je hujša. Boji se pomisliti, kako bi bilo z njim, ko bi ga nenadoma posrkala vase. V njej bi se nehala njegova zavest, bilo ne bi niti podzavesti.

To, kar ga najbolj preganja, je misel, ki je ne upa misliti, in ve, da pretirava, ker prvič doživlja in ni enak njim pred sabo, ki s smehom začinjajo svojo zgovornost.

Sedanja misel v njem je beg pred smrtjo. Naj jo dočaka sredi tega neznanega? Barve so si podobne, meglive. Ko se sonce zapiči bleščavo v to podobo, ga prešine, da je odveč misliti na smrt. Rodovi za rodovi pred njim so preminili, človeštvo pa se nadaljuje, je tukaj. Ni sredi množice, osebe okoli njega so le drobec človeštva. Morebiti vrsta, ki